เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๖

ธรรมไม่พาใครจน

(คณะสงฆ์จากเวียงจันทน์มาขอความอนุเคราะห์สร้างโรงเรียนพระสงฆ์ ฝั่งลาว) เราสู้บ่ไหว ยอมรับอีหลีเรื่องการเงินการทอง หมุนติ้วๆ บ่มีพอ บ่มีพอเพียง ติดหนี้เขา คนทั้งหลายเขาเข้าใจว่าผมมีเงินมีทองข้าวของ ให้ได้ทั้งสองก็คือว่า มีเท่าใด่ก็ให้ไปเท่านั้น บ่มีบางทีจำเป็นติดหนี้เขาก็มี คือช่วยโลกไปติดหนี้ไปก็มี สรุปความลงแล้วว่าผมจนที่สุดได้ บ่สมกับคนเคารพนับถือมากมายอีหยัง ความจนผมจน เพราะเหตุใด เพราะเมตตานั่นแหละ มีเท่าใด่ๆ เอาออกหมดเลย ผมบ่เคยเก็บหยัง คนคาดผมนี่คาดฟากจรวดดาวเทียมพู่นแต่เวลาผมอยู่ อยู่ใต้ก้นนรก ความทุกข์ความจน เข้าใจบ่ จึงบ่มีอีหยังติดตัวเลย ให้เข้าใจเสียความจริงของผมเป็นจังซั้นแหละ

เรื่องคนเคารพนับถือมากๆ สมบัติเงินทองข้าวของมากๆ เวลาผมออกผมก็ออกมาก มากถึงขนาดติดหนี้เขา มันบ่ทัน ติดหนี้เขาเสียก่อนก็มี เป็นจังซั้นแหละ ให้เข้าใจจังซั้นนะ เดี๋ยวนี้เข้าใจว่าผมมั่งผมมี ทางช่วยก็ช่วยบ่หยุดบ่ถอย มื้อหนึ่งบ่เว้น แทบบ่เว้นแต่ละวันที่มา บางทีหลายรายก็มี บางทีรายเดียว มีน้อยที่บ่มาติดต่อเฮา โรงร่ำโรงเรียนอย่างว่านี่แหละ เข้าใจตั้ว เรื่องน้ำใจผมพูดจริงๆ ผมมีน้ำใจจริงๆ ต่อโลกทั้งหมดเลย เรื่องมีน้ำใจสงเคราะห์สงหา บ่มีใกล้มีไกลบ่อนใด่ **สพฺเพ สตฺตา** อันว่าสัตว์ทั้งหลาย ถึงกันหมดเลย ธรรมเป็นจังซั้นแหละ ครอบไปหมด เพราะฉะนั้นคนเราจึงควรเห็นใจกัน ถูกต้องตามหลักธรรมชาติที่อาศัยกัน มนุษย์เหมือนกัน ที่ว่าแยกนั้นชาตินั้นชาตินี้ หรือว่าเมืองนั้นเมืองนี้ ก็คือบ้านนี้บ้านนั้น หลังนั้นหลังนี้ แยกไปซื่อๆ ก็บ้านนั่นแหละ ประเทศเขตแดนใด่ก็บ้านมนุษย์เมืองมนุษย์คือกัน เพราะฉะนั้นจึงไปมาหาสู่กันด้วยน้ำใจที่มีต่อกัน นี่ละมนุษย์อยู่นำกันได้ด้วยน้ำใจนะ เข้าใจนะ

นี่ถ้าพูดเฉพาะภาษาสองคนเฮาเว้ากัน พวกที่อ่อนภาษามันฟังบ่ออก เฮาต้องออกหลายภาษาเข้าใจบ่ ความจริงของผมเป็นอย่างนั้นนะ เรื่องเงินนี้ไม่มี แต่ไหนแต่ไรมาตั้งแต่เริ่มสร้างวัดก็สละตลอดเลยนะ ผมไม่เก็บไม่อะไรทั้งนั้น เป็นวัตถุไทยทานสิ่งต่างๆ ที่เขาให้มาก็เหมือนกัน ถ้าอันไหนที่สมควรแก่ทางวัด ส่งไปทางวัด แจกทางวัด อันไหนที่ควรแจกประชาชนคนทุกข์คนจนที่ควรสงเคราะห์ ส่งออกไปๆ อยู่อย่างนี้ตลอด เราพูดได้เต็มปากก็คือว่า วัดนี้เป็นวัดเสียสละ ว่างั้นไม่ผิด ผมไม่สะทกสะท้าน เพราะผมไม่มีอะไรติดใน

หัวใจผม ว่าผมจะจับอันนั้นมา กำนี้มาเพื่อผม สละอยู่ตลอดเวลา เปิดโล่งอยู่ตลอดไม่ว่าเวลาไหน กิริยาที่ทำที่สงเคราะห์ก็เปิดโล่ง หัวใจก็เปิดโล่งเพื่อโลก เราไม่ได้เปิดโล่งเพื่อเรา เราเปิดโล่งเพื่อโลก

โลกนี้มันเป็นยังไงว่างั้นเลย ไม่มีอะไรที่จะเลิศเลอยิ่งกว่าธรรม ความสุขก็ต้องได้จากธรรมๆ จากกิเลสนี้มันเหมือนเรากินข้าวทั้งก้างทั้งกระดูกนั่นแหละ มันขวางคออยู่เรื่อย อร่อยนิดเดียวก้างมันขวางคออยู่ แต่สำหรับบุญกุศลนี้พุ่งเลยไม่มีสงสัย เป็นอย่างนั้น ทีนี้โลกมันก็ร้อนอย่างนี้ทั่วกันหมด เราจะว่าอยู่ที่ไหนใครอยู่ที่ไหน ว่าบ้านนั้นเจริญ บ้านนี้เจริญ ก็เจริญเรื่องโลกเรื่องวัฏวน ไม่ใช่เจริญด้วยศีลด้วยธรรม คิดแทรกหมดเลย พูดออกแง่ไหนมันออกของมันทันที นี้พูดจริงๆ พูดแง่ไหนมันจะออกตามรับๆ พิจารณาปุ๊บปั๊บๆ เป็นอัตโนมัติของมัน นอกจากไม่พูด เฉยอยู่เท่านั้นเอง ไปพอหูหนวกก็หนวกไป บอดก็บอดไป พอที่จะพูดหนักเบามากน้อยออกทันทีๆ

ถ้าว่าธรรมก็ เอาตั้งแต่ต้นมา ถึงไหนถามมา ว่างั้นเลย จะตอบทันทีเลย เป็นอย่างนั้นนะ เรื่องธรรมนี้เรียกว่าไม่จน ในหัวใจดวงนี้ทุกดวงขอให้ธรรมเข้าถึงใจจะไม่จน อะไรจนก็ตามหัวใจจะไม่จน เพราะหัวใจมีธรรม ธรรมไม่พาใครให้จน สำคัญอันนี้นะ เพราะฉะนั้นจึงต้องวิตกวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องชาติบ้านเมือง ที่เราจะช่วยสงเคราะห์ได้แค่ไหน ช่วยทางด้านวัตถุก็อย่างว่า ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัว ทางด้านธรรมะก็เปิดออก ถ้าพูดถึงเรื่องหนังสือแล้วก็มากในวัดนี้นะจากผม ทั้งเทป ทั้งวิทยุ อินเตอร์เน็ตอะไร ออกทุกแบบทุกฉบับ จนกระทั่งไม่มีอะไรจะออก ช่วยโลกช่วยอย่างนั้นตลอดมา ช่วยเต็มเม็ดเต็มหน่วย

เพราะโลกเป็นสัตว์คลุกเคล้าไปด้วยกองทุกข์ มีสุขเพียงเล็กน้อย ความสุขนั้นก็ล่อไปหาความทุกข์นั่นเอง นั่นละสุขของกิเลส ล่อไปหาความทุกข์ สุขของธรรมไม่มีคำว่าล่อตรงแน่วเลย ดีแล้วที่มาเยี่ยมผมวันนี้ก็ดี มาพบกัน ส่วนที่ว่าจะช่วยเหลือนี้ อันนี้ก็กำลังพะรุงพะรัง ไม่มีอะไร ที่เขามาขอนี้ก็ได้ผลักออกไปๆ คือช่วยเขาไม่ได้ มากต่อมากช่วยไม่ไหว มันเหลือบ่ากว่าแรงของเรา สมบัติเงินทองข้าวของมานี้ ทางเข้ามา-มา ทางออกมี มาก็ไหลเตลิดเปิดเปิงเลย ไม่มีคำว่ากักว่าขัง ถ้าน้ำก็เรียกว่าไม่มีแอ่งเก็บน้ำ เปิดโล่งเลย ไหลเตลิดเปิดเปิง

พอพูดอย่างนี้แล้วเราก็ระลึกถึงที่เราไปลพบุรี ขึ้นไปบนเขาวงพระจันทร์ มีชายคนหนึ่งเขาคงเป็นหมอดู เขาเห็นเราขึ้นไปองค์เดียว พวกญาติโยมอายุมีตั้งแต่ เป็นย่าเป็นปู่พวกนี้อีกนะ มีแต่แก่ๆ กับเรา ไม่รู้จะทำยังไง มันจำเป็นก็ต้องไปด้วยอย่างนั้นแหละ ครั้น

ไปด้วยแล้วมองดูคนไหน โอ๊ย แล้วกัน กูตายละวันนี้ เราคิดว่าจะขึ้นเขาวงพระจันทร์ แล้วพวกนี้ก็จะขึ้นเขาวงพระจันทร์ได้ยังไง พอฉันเสร็จแล้วก็หาอุบายละเรา ฉันเสร็จแล้วก็ส่งอาหารออกไปให้เขารับประทาน นี่มาค่ำๆ ยังไม่ได้เที่ยวดูวัด จะไปเที่ยวดูวัดสักหน่อย หาอุบายออก เราถามปัญหาสอดเข้าเสียก่อน มานี้ใครจะขึ้นเขาวงพระจันทร์ไหม คนนั้นก็จะขึ้น คนนี้ก็จะขึ้น แก่ๆ จนจะไปไม่ได้ก็จะขึ้น กูตายวันนี้ ถ้าเขาขึ้นกูตายเลยวันนี้ พอว่างั้นเราก็หาอุบายออก

พอเขารับประทานเราก็ปั๊บขึ้นคนเดียวเลย ไปเห็นผู้ชายคนนี้ละ เขาอยู่บนเขาวงพระจันทร์ เห็นตาเขาจับจ้องเราเหลือเกิน ไปที่ไหนจับจ้อง ถ้าหากว่าเป็นทางฝ่ายโลกฝ่ายสงสารก็เรียกว่า เหมือนว่าเป็นข้าศึกกัน แย็บไปทีไรมองจ้ออยู่แล้ว ไปที่ไหนจ้อตลอด เราเฉย ก็เราเป็นพระเราไม่มีอะไร พอเรามานั่งลงเขาก็เอาน้ำชามาถวาย จ้องตลอดจนผิดสังเกตว่างั้นเถอะน่ะ ท่านอาจารย์มากับใคร มาคนเดียว ขึ้นมานี้มาคนเดียว อยู่ข้างล่างเขาไม่ถามเราก็ไม่ตอบ แล้วทำไมถึงได้มาคนเดียว ก็ตั้งใจมาคนเดียว เราก็ว่างั้น ถ้าตั้งใจจะเอาพวกนั้นมาด้วยคงไม่ถึงแหละวงพระจันทร์นี่

พอเสร็จแล้วเขาก็ว่า ผมขอโอกาสขอดูลายมือท่านอาจารย์ ไม่ทราบเขาเป็นยังไงเขาขอดูลายมือท่านอาจารย์ มานี้กราบแล้วขอดู ดูทำไมลายมือของคุณก็มีแล้วดูอะไร ลายมือของผมเป็นอย่างหนึ่ง ลายมือของท่านอาจารย์เป็นอย่างหนึ่ง มันเป็นยังไง ลายมือมันต่างกันยังไง ผมอยากดูเรื่องความต่างกันไม่ต่างกัน แปลกอยู่นะล่ะ เราก็เลยไม่ลืม ส่วนเราจะถามเขาไม่ถามสักคำ เขาเป็นคนทายเองเพราะเขาเป็นหมอนี่ เราไม่ใช่หมอใช่ไหม เขาตั้งใจจะมาดูเรา แล้วเขาก็ดู โอ๋ย ว่างั้นนะ ท่านอาจารย์นี้ไม่มีอะไรติดตัวนะ นี่สำคัญ สายนี้ๆ มันเปิดโล่งเลย มีเท่าไรหมด เขาว่างี้ มันแปลกอยู่นี้นะ เขาบอกลายมือเราเส้นนี้ๆ ทะลุออกหมดไม่มีอะไรเหลือ จนตลอด ว่างั้น แต่ไม่จนทางน้ำใจ มีแปลกๆ อยู่นะ

เรื่องสมบัตินี้จนตลอด หลวงตานี้ไม่มีละ ถึงไหนถึงกัน จนตลอดเลย มันน่าฟังนะคือเราไม่ได้ถามเขานะ เขาบอกว่าจนตลอด แต่น้ำใจท่านอาจารย์ไม่จน ที่จนก็เพราะน้ำใจนี่มันน่าฟังอยู่นะ ไปไหนไปเถอะ บทเวลาเขาจะพูดนะพูดอย่างอาจหาญ ท่านอาจารย์ถึงจนขนาดไหนก็ตามเถอะไม่จน ไปไหนไม่จน มันแปลกๆ อยู่นะ เราเลยไม่ลืม เขาชี้บอกลายมือเป็นอย่างนั้นๆ เราพูดย่อๆ นะนี่ เขาบรรยายไปเยอะแต่เราไม่เอามาก เอาแค่เท่านี้มีแปลก เอ๊ ลายมือนี่ก็สำคัญนะ ถ้าพูดถึงแม่นยำใครจะแม่นยำยิ่งกว่าเรา ดูภายในเราก็ได้เรามันแม่นยำนะ ดูภายนอกก็ได้

ดูภายนอกดูยังไง เขาว่าเขาเป็นหมอดู โอ๊ย ข้าก็เป็นหมอดูเหมือนกันเราว่างี้ คนนั้นก็รุมเข้ามา คนนี้ก็รุมเข้ามา ขอให้ดูให้ โอ๊ย ไม่ต้องดูละ เราถ้าลงไปหาดูโน้นดูนี้ไม่ใช่หมอนี่ไม่ต้องดูนั้นละเราทายถูกเลย เราว่างั้น ถ้าอย่างนั้นทายให้ผมหน่อย นี่ตั้งแต่เป็นเด็กแม่หวดเรื่อยใช่ไหม แน่ะ เอาแล้วนะ มันไปอย่างนั้นละหมอ แม่หวดเรื่อยใช่ไหม ใครลูกกับแม่มันจะไม่หวดกันใช่ไหม ถ้าว่าไม่หวดไม่ดุบ้างเหรอ มันจะเอาตรงนั้นนะ ถ้าไม่ดุตาไม่ถลึงบ้างเหรอ เอาจนถูกว่างั้นเถอะ ใครมาให้เราดูแล้วเข็ดทั้งนั้น หมอคนนี้เอาให้คนเข็ดทั้งนั้น เอาละจบแล้วเรื่องหมอ

นี่พูดถึงเรื่องจน ผมไม่มีละนะ พูดถึงเรื่องจน ไม่มีจริงๆ ผมก็เชื่อ ไม่มีจนน้ำใจเรา น้ำใจมันเปิดโล่งเพื่อโลกทั้งหลาย เมตตาสงสารมันครอบโลกธาตุเลย ไม่ใช่แคบๆ นะ เพราะฉะนั้นมีอะไรถึงออกเลยๆ ไม่มีอะไรเหลือ ที่ให้มีเก็บนั้นเก็บนี้ผมไม่เคยสนใจ บวชมาเพื่อหาอรรถหาธรรมนี่ หาได้เท่าไรก็อยู่ในใจเราๆ หามากหาน้อยได้เท่าไรก็อยู่ในใจ มันอยู่นี่เสีย มันก็รู้ในตัวเองว่าพอหรือไม่พอ จนหรือไม่จนมันก็รู้อยู่ในนี้ สิ่งภายนอกนั่นซีเห็นทั่วหน้ากัน ไปที่ไหนมีแต่คนทุกข์คนจน ต้องช่วยเหลือกันเต็มเม็ดเต็มหน่วยอยู่อย่างนั้นแหละ ต้องขออภัยนะ ขอผ่านไปเลยช่วยไม่ได้ละนะ มันเต็มทีเดี๋ยวนี้หนักมากทีเดียว เอาเท่านั้นละ จะพากันกลับก็กลับได้ ดีแล้วมาเยี่ยมกันใหม่นะ

สรุปทองคำและดอลลาร์วันที่ ๒๕ ที่จังหวัดขอนแก่น ทองคำได้ ๔ กิโล ๖๒ บาท ๙๖ สตางค์ ดอลลาร์ได้ ๔,๐๗๘ ดอลล์ ที่ไปขอนแก่นกลับมาเมื่อวานนี้นะ ทองคำและดอลลาร์ที่ได้รับเพิ่มหลังมอบแล้ว เวลานี้ได้ ๗๖๘ กิโล ๕๓ บาท ๒๑ สตางค์ ขาดทองคำอีก ๒๖๑ กิโลครึ่ง จะครบ ๑,๐๓๐ กิโล ที่จะมอบคราวต่อไปนี้ ดอลลาร์ได้ ๒๕๘,๗๓๙ ดอลล์ ก็คงไม่ต่ำกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ละที่เราจะมอบทองคำคราวนี้นะ

ส่วนทองคำนี้มันมีปัญหาอยู่อันหนึ่งว่า ที่เรากำหนดว่าจะให้ได้ทองคำ ๑,๐๓๐ กิโล ที่จะมอบเข้าคลังหลวงคราวนี้นั้น ทีนี้ใน ๓๐ กิโล เราเอาทองคำแท่งมาเข้านี้นะมันก็จะเกินไป ถ้าเอาทองคำมาใส่ให้เต็ม ๓๐ มันก็ไม่เหมาะ ต้องเอาเป็นแท่งเข้ามาเลย ทีนี้เวลาทองคำเป็นแท่งเวลานี้เราต้องการ ๓๐ ทองคำแท่งนี้มาใส่เข้าไปนี้มันจะเกินอันนี้ไปอีก ๗ กิโล นี่ละมันอยู่ในท่ามกลาง คาบลูกคาบดอกอยู่นี้ ทีนี้เลยตกว่าจะเอานี้เลย คือ ๑,๐๓๐ ทีนี้เวลาเอาทองแท่งเข้ามาเพิ่มอีก มันก็เป็น ๑,๐๓๗ กิโล เอาเลย นี่ตัดสินแล้วนะ ตกลงก็จะเป็น ๑,๐๓๗ กิโล เพราะมันเป็นทองแท่งเข้าแล้วเต็มเม็ดเต็มหน่วย เอาจุดนี้เลย ขึ้นไม่เป็นไรแต่ลงไม่ได้ เพราะลงนี้ขาดตัวแล้ว ลงไม่ได้เป็นอันขาด ขึ้นไม่เป็นไรละ

กรุณาทราบตามนี้ ตกลงมันจะเป็นทองคำ ๑,๐๓๗ กิโล ได้คำนวณดูเรียบร้อยแล้ว ทองคำที่นำมาเพิ่มนี้มันผ่าศูนย์กลาง ทางนี้มันก็เป็น ๕ กิโล ทางนู้นก็เป็น ๗ กิโลไปแล้ว ก็เลยเอาอันนั้นละ รวมทองคำทั้งหมดได้ ๘,๔๙๔ กิโลครึ่ง ขาดอีก ๑,๕๐๕ กิโลครึ่งจะครบจำนวน ๑๐ ตัน ดอลลาร์ทั้งหมดได้ ๘,๕๕๘,๗๓๙ ดอลล์ ขาดอยู่อีก ๑,๔๔๑,๒๖๑ ดอลล์จะครบ ๑๐ ล้านดอลลาร์ อันนี้มันไม่ค่อยหนักเท่าไรละดอลลาร์นี่นะ มันไม่เหมือนทองคำ ทองคำหนักทุกชิ้นเลยเชียว เพราะฉะนั้นจึงต้องเป็นกังวลมาก แต่ยังไงก็ตามจะพยายามให้ได้ตามนี้แหละ ไม่ให้ขาดเลย หัวหน้าท่านทั้งหลายพิจารณา นี่เอาตรงไหนเอาตรงนั้น อะไรไม่ขาด เอาคอขาดเลย นั่น ไม่มีถอยละ กรุณาทราบตามนี้

วันที่ ๖ นี้เราก็จะออกเดินทางไปกรุงเทพฯ แหละ ไปก็เพื่อพี่น้องชาวไทยเราทั้งประเทศนั่นละ เพื่อศักดิ์ศรีดีงาม ความสง่าราศีในเมืองไทยเรา ตาโลกเขาจะรอบเมืองไทยเรา เขาจะจ้องเข้ามาหมด เราจะเอาอะไรต้อนรับเขา เอาความขาดตกบกพร่อง ไม่สมบูรณ์พูนผลนี้ไปต้อนรับเขา ไม่เหมาะเลยกับคนไทยทั้งชาติ ๖๒ ล้านคน จึงต้องเอาความสง่าราศี ให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดเรียบร้อยแล้วนี้ออกประกาศให้โลกทั้งหลายได้ทราบ ตามที่เราได้พิจารณาเรียบร้อยแล้วว่าไม่บกพร่อง จะเอาตรงนี้แหละนะ เพราะก่อนที่จะออกประกาศให้พี่น้องทั้งหลายทราบ เราคำนวณถึงฐานะของประเทศไทยเราพอแล้ว ว่าอันนี้เหมาะสม ทองคำให้ได้น้ำหนัก ๑๐ ตันแล้วดอลลาร์ ๑๐ ล้าน เหมาะ

ใครจะมาว่าอะไรเราไม่สนใจแหละ เราเป็นหัวหน้า เราเป็นผู้คิดอ่านไตร่ตรองทุกอย่าง เหมาะสมกับฐานะแห่งชาติไทยของเราเรียบร้อยแล้ว ใครจะมาว่าอะไรก็ตามขอให้ได้ตามนี้ เราพอใจ สะดวกตลอดเวลา กรุณาพี่น้องทั้งหลายทราบนะ ไม่ใช่ทำสุ่มสี่สุ่มห้า จะเอาเท่านั้นเท่านี้ทีเดียวนะ คำนวณหมดเลยแล้วมาลงจุดนี้ เหมาะสม ทองคำให้ได้น้ำหนัก ๑๐ ตัน สำหรับสมบัติทองคำ ๑๐ ตันกับดอลลาร์ ๑๐ ล้านนี้ ไม่ได้มีคุณค่ามากเท่าเมืองไทยของเราซึ่งมีจำนวนประชาชน ๖๒ ล้านคนนะ อันนี้มีคุณค่ามาก โลกจะมองมาหมดมาจุดนี้ เขาไม่ได้มามองทองคำ ทองคำเป็นเครื่องประกาศความศักดิ์ศรีดีงาม ความสง่าราศีของชาติไทยเราต่างหาก ที่ได้อุตส่าห์พยายามช่วยเหลือชาติของตนในคราวจนตรอกจนมุมนี้ขึ้นมาสมมักสมหมายเท่านั้นเองที่เราต้องการ เราต้องการเท่านั้น กรุณาทราบตามนี้ ยังไงก็ต้องเอาให้ได้ พอได้นี้แล้วก็ไม่มีปัญหาอะไรแหละ

เราพูดอะไรเป็นอย่างนั้นไม่เป็นอย่างอื่น ถ้าว่าล้ม-ล้มเลย ถ้าว่าลุก-ลุกเลย ถ้าว่าต่อย-ต่อยเลย เวลานี้กำลังต่อยไม่มีถอย เอาให้ได้ตามนี้ คราวนี้ให้ได้ทองคำถึงขนาดที่ว่านี้ก็เพราะว่า งานนี้เป็นงานกฐินของชาติ พี่น้องทั้งแผ่นดินไทยเข้ามาเป็นเจ้าภาพ จึง

กลายเป็นมหากุศลผลยิ่งใหญ่ในกฐินของเรานี้ออกประดับชาติไทยของเรา จึงควรให้ได้ทองคำน้ำหนักถึงจำนวนนี้แหละ ๑,๐๓๐ ตัน เดี๋ยวนี้จะเป็น ๑,๐๓๗ ตันแล้วนะ เพราะคราวนี้เป็นคราวยิ่งใหญ่ เราจะให้ได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่เหมาะสมกัน

ตั้งแต่คราวที่แล้วมานั้นก็เป็นธรรมดาของเรา เรายังได้ทองคำตั้งน้ำหนัก ๑ ตันกับ ๒๕ กิโล มอบเข้าคลังหลวงแล้ว แล้วดอลลาร์ก็ได้ตั้ง ๔๓๒,๐๐๐ ดอลล์ เข้าแล้ว คราวนี้ให้ได้ทองคำตามจำนวนนี้ ต่ำกว่านี้ไม่ได้ เสียศักดิ์ศรีของตัวเอง ชาติไทยทำลายตัวเองไม่เหมาะ มีแต่จะเทิดขึ้นเท่านั้นเอง คราวที่แล้วเป็นธรรมดาก็ยังได้ตั้ง หนึ่งตัน ๒๕ กิโล คราวนี้ไม่ใช่คราวธรรมดา คราวยิ่งใหญ่แห่งกำลังคนไทยทั้งชาติ รวมเป็นมหากฐินเข้ามา ผลรายได้จึงให้มากกว่านี้จึงจะเหมาะสมกัน เราคิดแล้วนี่ เพราะฉะนั้นจึงว่าให้ได้อย่างนี้ ต่ำกว่านี้ไม่ได้ คนไทยจะทำลายคนไทยเอง ศักดิ์ศรีดีงามของตัว ไม่เหมาะ ทำลายตัวเองไม่เหมาะ จึงต้องเสริมตลอดเลย

จากนั้นไปแล้วก็แล้วแต่เหตุการณ์ของมัน พอได้ทองคำน้ำหนัก ๑ ตันกับ ๓๗ กิโลนี้ ขาดต่อไปก็ไม่ถึงตัน จะลดลง ทีนี้ระยะที่จะได้ทองคำเข้ามอบก็ตามสัดตามส่วนเหตุผลกลไกของมัน เมื่องานไม่ใหญ่ทองคำที่จะมอบก็ไม่มากโดยลำดับลงไป แล้วก็ไม่ให้เนิ่นนานจนเกินไป จะให้สิ้นสุดภายใน เราพูดกว้าง ๆ ไว้เสียก่อนนะ ภายในปี ๒๕๔๗ นี้เราว่างั้นแหละ พูดกว้าง ๆ เอาไว้ แต่ความจริงแล้วจะไม่ถึง จะอยู่ในย่านกลางหรือย่านใดย่านหนึ่งจะให้เสร็จสิ้นนะ

ส่วนการเที่ยวแนะนำสั่งสอนพี่น้องทั้งหลายตามโครงการนี้ เราจะหยุดในเมื่อสิ้นปีนี้แล้ว หยุด การเทศนาว่าการไม่ว่าในโครงการนอกโครงการ จะเป็นไปตามอัธยาศัยของเราเท่านั้น สมควรที่จะไปให้เราก็ไป ไม่สมควรเราก็ไม่ไป ไม่ว่าในโครงการนอกโครงการ เพราะเรื่องการเทศน์มันมีอยู่ตลอดไม่ทราบจะเทศน์ยังไง พอพูดอย่างนี้ก็ระลึกถึงวัดเลยหลง ที่จังหวัดเลย เจ้าคณะจังหวัดท่านเสียเมื่อวานนี้ เจ้าอาวาสก็มานิมนต์เราให้ไปในงานนี้ คราวแรกนิมนต์แล้วเรายังรับไม่ได้ จึงมาอีกแล้ว มาเมื่อวานนี้ พระก็หลายองค์ ประชาชนด้วยมาขอนิมนต์ ทั้งไหว้ทั้งวอนขอนิมนต์ไปในงานนี้ งานศพ ไม่ได้บอกเรื่องอื่นเรื่องใดแหละ เรียกว่าไปในงานศพ ซึ่งจะมีเรื่องขึ้นตอนเที่ยงวันเราลืมแล้วละ

เราก็จะต้องไปถึงนั้นประมาณเที่ยงเดือนหน้านู้น เดือนมกรา ตอนเที่ยง ดูเหมือนเป็นวันที่ ๑๘ มกราหรือไง เราไม่ได้ดูปฏิทิน วันที่ ๑๘ ตอนเที่ยงมีพิธีอะไรนะ แล้วก็ตอนค่ำประมาณหกโมงครึ่ง หรือในย่านนี้ ก็มีการเทศนาว่าการโดยเราเป็นผู้แสดงอีก ไปวันนั้นเราไม่ค้าง เพราะไปด้วยความจำเป็น ไปเทศน์ให้แล้วกลับ นี่ก็งานหนึ่งวันที่ ๑๘ ดูวันที่ ๑๐

ย่นเข้ามาอีกเดือนเดียวกัน นี่ก็เป็นงานเจดีย์ของหลวงปู่ชอบ แล้วจะมีอะไรไม่รู้นะงานเจดีย์นี่ นั่นละเราก็จะได้ไป อันนี้เราไม่แน่ค้างหรือไม่ค้างเราลืมเสีย

เดือนเดียวนั้นก็เป็นสองงาน นี่พูดถึงเรื่องงานมันมีอยู่เสมอ ไม่ใช่ว่างานที่เรากำหนดไว้ๆ แล้วก็พอ แล้วงานยังแทรกยังแซงเข้าไปอีกมี วันที่ ๖ นี้ก็จะออกเดินทางไปกรุงเทพฯ พอออกจากนี้ไปถึงสระบุรีดูเหมือนจะแวะสองแห่งละมัง เขานิมนต์รับทองคำหรืออะไร เขาก็พูดไว้อย่างงั้นแหละ การเทศน์นั้นตามอัธยาศัย ไปแล้วตามอัธยาศัย พอไปแล้วเวทีมวยตั้งนั้นแล้วเทศน์ ว่าไง ไปที่ไหนมันก็ได้เทศน์ไม่มากก็น้อย ธรรมาสน์ตั้งกี๊ก ๆ จากนั้นก็ไปอีกงานหนึ่งในวันเดินทางไปกรุงเทพฯ นะ สองงานผ่านไปแล้วถึงจะกลับ เราถึงจะไปวัดเรา กว่าจะถึงสวนแสงธรรมก็คงค่ำ ถ้าธรรมดาก็เพียงสามโมงกว่า เราออกจากนี้ไปถึงนู้นสามโมงกว่า แต่นี้ไปแวะสองแห่ง คิดว่าอาจจะค่ำนะ ในราวสัก ๕ โมงหรือไง อย่างนี้ละงานมีอยู่ทั่วไป

พูดถึงการเทศนาว่าการ เราจะลดลงอย่างมากทีเดียว ไม่เหมือนแต่ก่อน การเทศนาตามโครงการนั้นเรียกว่าเราล้มแล้ว ล้มเลยหยุดเลย การเทศนาว่าการก็จะเป็นไปตามกันนั่นแหละ ทีนี้การเทศน์ยิ่งมากขึ้นนะ โอ๋ย มันยังไงนักหนา ยิ่งนับวันมากขึ้นเทศน์ แทนที่จะลดลงเหมือนเราไม่เหมือน อันนี้ไม่เหมือน มันพอแล้วนะเทศน์ หนักเต็มที่แล้ว อย่างไปขอนแก่นก็เทศน์สักกี่กัณฑ์ล่ะ (สามกัณฑ์ครับ) อย่างนั้นละไปในงานเดียว ๓ กัณฑ์ ที่บ้านรับทองคำไม่มากนักก็ได้พูดอยู่นั้นล่ะนะ แล้วก็ตอนกลางคืนอีกที่มาพักวัดนะ อันนี้มีแต่เนื้อๆ

จึงได้กำชับกับผู้กำกับเอาไว้เทศน์ตอนกลางคืนนั้นเป็นธรรมเนื้อๆ ล้วนๆ นะเราบอก เราจะเอาออกเพื่อเป็นคติแก่พวกพระปฏิบัติ เพราะธรรมนี้เป็นธรรมเนื้อ ๆ จนถึงสูงสุด ไม่พูดมาก แต่ไม่ต่ำกว่า ๔๐ นาที คืนวันนั้น (ประมาณ ๔๒ นาที) เออนั่นแหละ แต่มันมีแต่เนื้อ ๆ นะ เราจึงได้กำชับเอาไว้ควรถอดเอาไว้นะเทศน์กัณฑ์นี้ เทศน์เป็นแกงหม้อเล็กในบุคคลไม่กี่คนกินด้วยกัน ว่างั้นเถอะ นอกนั้นเป็นแกงหม้อใหญ่สาดกระจายเลย เป็นอย่างงั้นละมันต่างกัน นี่พูดถึงเรื่องเทศน์เราหมดกำลังแล้วนะ วันไปเทศน์ที่ขอนแก่นก็มีหลงหน้าหลงหลัง พยายามรักษาไว้มันก็เป็นจนได้ มันเป็นอยู่ที่นี่ มันคอยตัดอยู่ตลอดนะ

วันพรุ่งนี้ออกเดินทางไปแล้ว ไปนี้ไปถึงแล้วก็เทศน์ตอนบ่ายสามโมงใช่ไหม (ครับ) แล้วค้างคืนที่นั่นเหรอ (ค้างคืนที่นั่นล่ะครับ) พอวันหลังฉันเสร็จก็กลับมาเทศน์อีกใช่ไหม (ครับ) มาเทศน์ที่นากลางตอนบ่าย วันที่ ๒๙ ใช่ไหมมาถึง (๒๙ ครับ) วันที่ ๓๐ พระก็จะมารวมประชุมกันที่ศาลาใหญ่ (ห้าโมงไปขอนแก่นก่อนครับ ไปรับทองคำตามอัธยาศัย)

ตอนเช้าพอฉันเสร็จต้องรีบไปขอนแก่น กลับมาก็พอดีบ่ายโมงประชุมพระ วันที่ ๓๐ มีถึงสองงานนะ วันที่ ๑ พัก วันที่ ๒ ไปอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร วันที่ ๓ ว่าง วันที่ ๔ ล่ะ (ไปเทศน์ที่ว่าการอำเภอด่านซ้าย) เราเคยไปแล้ว แล้วค้างใช่ไหม (ค้างครับ) วันที่ ๕ ฉันเสร็จแล้วกลับมา วันที่ ๖ ออกเดินทาง มันว่างเมื่อไรพิจารณาซิ เราไม่มีเวลาว่างนะ

อ๊ัย หนักจริง ๆ นะเราทนเอา จึงได้บอกพี่น้องทั้งหลายตามความสัตย์ความจริง ทุกอย่าง ถ้าว่าเอา เอา ถ้าว่าถอย ถอยทันที ถ้าว่าหยุด หยุด นั่น เราไม่ได้เหมือนใครนะ พูดมีกฎมีเกณฑ์ มีหลักอยู่ในนี้เลย ไม่ได้พูดเหลาะ ๆ แหละ ๆ อะไรลงไป ถ้าลงได้ก็ก็เท่านั้นแหละนะ ถ้าเหลาะ ๆ แหละ ๆ มันก็เหลาะแหละได้ เช่นอย่างเล่นกับไอ้กี้ ใครไปยุ่งไม่ได้นะเวลาเล่นกับไอ้กี้ เวลาเล่นกับคนอื่นไอ้กี้มายุ่งไม่ได้เหมือนกัน มันเป็นอย่างงั้น ไปทางไหนจริงทั้งนั้น ๆ

คราวนี้ละคราวที่จะประกาศก้องในชาติไทยของเรา คราวช่วยชาติคราวนี้ โดยมีทั้งชาติทั้งศาสนานำอุ้มกันเข้าสองด้านทีเดียว เพราะฉะนั้นจึงให้สมศักดิ์ศรี ศาสนาช่วยโลกไม่ได้มีเหรอ พระพุทธเจ้าช่วยโลกมามากขนาดไหน แล้วก็เอาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาช่วยโลก มันต้องได้ ได้ตามสัดตามส่วนกำลังของเราซึ่งนำธรรมเข้ามาพยุงพวกเรานั่นละ เอาให้ได้ จากนั้นก็หมดแหละ เราหมดภาระเกี่ยวกับเรื่องโลก เท่านั้นพอ ไม่เอาอีกแล้ว หนักมากแล้ว คิดว่าบัญชีก็เปิดไว้ ๆ เพื่อจำนวนทองคำ ๑๐ ตัน โครงการ ๑๐ ตัน กับดอลลาร์ ๑๐ ล้าน ที่เปิดไว้นะ แต่อันนี้ก็ไม่เนิ่นนาน กะว่าจะให้สิ้นสุดในปี ๒๕๔๗ นี้เลย ให้สิ้นสุดเรียบร้อยลงปี ๒๕๔๗ จะไม่ให้นานกว่านั้น เพราะนานมาถึง ๖ ปีนี้แล้วนะ เดือนเมษาก็ ๖ ปีเต็ม วันที่ ๑๒ ๖ ปีแล้ว ได้พยายาม เพราะเมืองไทยเรานี้ก็เป็นเมืองใหญ่ยกก็ลำบาก น้ำหนักมาก กำลังก็พยุงกันไปอย่างนี้ละ

นี่ก็ได้แก้กันเต็มเม็ดเต็มหน่วย ก็พอดีสบเหมาะ เรียกว่าดวงชาตาของชาติไทยเรายังดี มีราศี พอพยุงตัวได้ ถึงเวลาจะอับจะจนมันก็ฟิตตัวฟื้นขึ้นมาได้ ไม่งั้นจมไปแล้วนะ จมไปได้สักสี่ห้าปีมาแล้ว ไม่สงสัย เราไม่สงสัย กระเทือนใจจนถึงขนาดร้องโก้กเลยเชียว เราไม่เคยคิดอ่านเรื่องราวของชาติบ้านเมืองแต่ก่อน สนใจใฝ่ฝันอยู่กับพุทธศาสนา กับอรรถกับธรรม อยู่ในวงศาสนา ไม่ออกนอก เรื่องราวจะมีอะไร ๆ รู้ รู้มาตลอด ทราบมาตลอด แต่ไม่เคยไปเกี่ยวข้องในจิตใจนะ ไม่มี มันก็มาเป็นเอาปีนั้นละ บ้านเมืองเราจะจมถึงขนาดร้องโก้ก ถึงใจนะนั่น ร้องโก้กเรียกว่าถึงใจเต็มเหนี่ยว

จึงได้บอกว่า เอ้า หลวงตาจะช่วย ก็บอกอย่างงั้นละ จะเป็นผู้นำช่วย ออกเลย พอว่าอย่างงั้นลูกศิษย์ก็พรึบเลย ขึ้นด้วยกันไปเลย มันพร้อมกันอย่างนี้นะ พี่น้องชาวไทยเรา

เป็นของเล่นเมื่อไรวะ ถึงเวลาจำเป็นจึงได้เห็นกำลังวังชาของพี่น้องชาวไทยเรา พอว่า เอ้า จะช่วย นี่ขึ้นแล้ว จะยกชาติไทยของเราขึ้นจากความล่มจม จะลงในทะเลหลวงค่อนข้างแน่นอน แล้วก็ฟื้นขึ้นมา ทุกสิ่งทุกอย่างก็พรึบด้วยกันเลย ทางนี้ก็ออก ทางศาสนาก็ออก ทางชาติก็ขึ้นพอดีรับกันปึ๋งเลย นายกฯ ก็เป็นนายกฯ ใหม่ในระยะเดียวกันกับปีที่เราขึ้น ทางนู้นก็ยก ทางนี้ก็ยก ต่างคนต่างยก ต่างฝ่ายต่างยก จึงพยุงกันขึ้นมาได้อย่างเหมาะสมว่าง้ันเถอะ

นี่เราก็พอใจ ยังรอจังหวะเท่านั้นเอง จังหวะจะถึงขั้นยุติ ตอนยุติ เราก็กะว่ามอบทองคำคราวนี้แล้ว จะมอบอีกประมาณสองครั้งก็จะสิ้นสุด คือมอบสองครั้งต่อไปนี้จะไม่มอบมาก มันจะไปตามเหตุการณ์ คำว่าเหตุการณ์คืออะไร เหตุการณ์คืออย่างกฐินคราวนี้นะ งานมหากฐินของคนทั้งชาติ นี่เหตุการณ์ใหญ่โตใช่ไหมล่ะ ผลที่ได้มาก็ต้องตอบรับกันให้เหมาะสม จึงต้องให้ได้ทองคำน้ำหนัก ๑ ตันกับ ๓๗ กิโล นี่เหตุการณ์ใหญ่ใช่ไหม จากนี้ไปเหตุการณ์อย่างนั้นก็ไม่มี แล้วก็ลดลง ๆ ก็กะว่าจะมอบสักสองหนก็คงจะเสร็จ หนละสี่ร้อยห้าร้อยกิโล คิดว่ามอบคราวนี้แล้วน่าจะไม่ถึงตัน จะลดลง ส่วนลดลงยังไง เราจะเอาสองหารเลย มอบสองครั้งก็หมด เท่านั้นละ กะไว้ ๆ แต่คราวนี้ก็หนักขนาดนั้น คราวที่ช่วยชาติมาก็มีคราวนี้ที่หนักมากที่สุดใช่ไหม นี่ยังว่าจะเอา ๆ ตลอด เห็นไหม หนักขนาดไหนยังจะเอาตลอด ไม่ใช่เล่นนะ ให้มันได้นี้เสีย ทีนี้เบาโล่งเลย

นี่เขาก็สร้างอะไรต่ออะไรทางนู้น เราก็ไม่ทราบจะว่าไง ไปที่ไหนเห็นแต่สิ่งก่อสร้างนอกกำแพงไปนี้ เมื่อวานหรือวันไหนเราด้อม ๆ ไปดู ตอนว่าง ๆ คน เห็นทำถังน้ำใหญ่ โอ่ยใหญ่กว่าถังน้ำที่ศาลาใหญ่นี้อีกนะ ศาลาใหญ่สี่ถัง อันนั้นสองถังใหญ่กว่าศาลานี้อีกแต่ละถัง ก็อย่างงั้นแหละ ทางนู้นก็ก่อทางนี้ก็สร้าง เอ๊ วัดนี้มันเป็นโรงงานขึ้นมาได้ยังไง เรื่องมันก็ยั้วเยี้ย ๆ พอว่าช่วยชาติบ้านเมืองอันนี้ก็อ่อนลง ๆ เพราะเราไม่เคยคิดเรื่องอย่างนี้ คิดดูอย่างพระท่านมาขออะไรที่ไปสร้างโรงเรียน ๆ โรงเรียนสอนพระสอนอะไร มันโรงเรียนโลกทั้งนั้นนี่นะ มันไม่ได้โรงเรียนธรรมเพื่อแก้กิเลส มันโรงเรียนธรรมเพื่อเอากิเลสเข้าไปแทรกแล้วก็เหยียบธรรมไปในตัว เราอยากจะพูดอย่างงี้ ถึงมีก็ไม่ให้ แต่เราไม่พูด

ตั้งแต่ในเมืองไทยเรา เรายังตำหนิอย่างไม่สะทกสะท้านกับใคร ใครจะว่าอะไรว่ามาก็เรียนมาด้วยกัน เอาธรรมะเข้าไปขยี้ขยำแหลกกับมูตรกับคูถจนไม่มีอะไรเหลือ เหม็นคลุ้งไปหมดวงศาสนา ตั้งนั้นตั้งนี้มีแต่ตั้งเอาเรื่องของโลกของสงสาร ของกิเลสตัณหาเข้าไปขยี้ขยำกับธรรม ธรรมก็เลยแหลกไปตาม ๆ กัน เดี๋ยวนี้กำลังกำเริบเสิบสาน เหมือนกับว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องใหญ่โต เรื่องศาสนาเป็นเรื่องเล็กน้อยไปแล้วเดี๋ยวนี้ ศาสนาเป็นเรื่องเล็กน้อย

มากทีเดียว เรื่องกิเลสเป็นเรื่องใหญ่โตมากเวลานี้ ตั้งขึ้นทุกแห่งทุกหน มีแต่วิชาทำลายศาสนาๆ ไม่ใช่วิชาส่งเสริมศาสนา แล้วมันก็ฟังไม่ได้ดูไม่ได้ เรียนมาด้วยกันมันเห็นมาด้วยกัน ถึงกาลเวลาเราถึงพูดบ้าง ไม่พูดได้ยังไงเห็นอยู่รู้อยู่ ผิดถูกเห็นกันอยู่ ตั้งนั้นตั้งนี้ส่งเสริมชื่อเสียง มีแต่ชื่อของกิเลสตัณหา ชื่ออรรถชื่อธรรมไม่เห็นมี ดัดแปลงแก้ไขทำให้เป็นที่ส่งเสริมให้เป็นที่สรรเสริญบ้างเราพอใจ นี่ซัดเข้าไปตรงไหนมีแต่เหยียบธรรม ๆ จะให้เห็นด้วยได้ยังไง มันขัดจนจะตาย

พระพุทธเจ้าไปหาวิชาที่ไหนมาสอน แก้กิเลส ล้วนแต่วิชาธรรมทั้งนั้นแก้กิเลส วิชาทางกิเลสตัณหาเอาไปช่วยธรรมได้ยังไง ไม่มีทาง เดี๋ยวนี้กำลังเอามาเหยียบธรรมแหลกหมด ทีนี้มันก็เป็นไปตามกาลตามสมัยจะทำยังไง โลกทั้งหลายโลกสกปรกมันนิยมสรรเสริญทางสกปรกกันมากยิ่งกว่าความสะอาด เดี๋ยวนี้มันจะไม่มองดูของสะอาด มีแต่มองดูความสกปรก ตาหูจมูกลิ้นกายเป็นเครื่องมือรับสิ่งสกปรกทั้งหมดเพื่อมาเผาตัวเองด้วย เหม็นด้วยร้อนด้วย เป็นอย่างนั้นนะเวลานี้ ส่วนตาหูจมูกลิ้นกายเพื่อจะนำสิ่งต่าง ๆ เข้ามาชำระล้างสิ่งที่มีอยู่ในนี้ให้เบาบางลงไปและสะอาดสะอ้าน เป็นคนดิบคนดีใจบริสุทธิ์ขึ้นมานั้นมันจะไม่มีแล้วนะ เวลานี้จะไม่มี กำลังแหลกเข้า ๆ มันอดไม่ได้นะ

ถ้าหากว่าอารมณ์ของธรรมเป็นเหมือนอารมณ์ของโลกนี้ เมืองไทยเราแตกไปนานแล้วนะ หลวงตาบัวนี้จะฟาดมันแหลกหมดเลยแตกเลย นี้เรื่องของธรรมอารมณ์ของธรรมมีเหมือนไม่มี รู้เหมือนไม่รู้ ไม่หนัก ไม่ว่า เฉย หูหนวกตาบอดเหมือนว่าไม่รู้ไม่เห็นนอกจากกาลเวลาที่จะควรพูด ใครมาแหย่ไม่ได้เดี๋ยวศอกข้างหลังศอกงัดเลยข้างหน้าต่อยเลย เข้าใจไหม ครั้นเวลาขึ้นเวทีมันใช้ทั้งศอกทั้งเข่าทั้งอะไรเตะไปเรื่อยใช่ไหม เวลาไม่ใช้ก็นอนหลับครอกๆ อยู่เหมือนนักภาวนาเรานี่ ไม่ทราบมันใช้เวลาไหนศอกเข่าตีกิเลส เห็นเวลาไหนเห็นแต่หลับครอกๆ กิเลสฟาดหงายลงๆ ตามเสื่อตามหมอนไปดูซิเกลื่อนอยู่โน่นเข้าใจเหรอพวกนี้พวกครอก ๆ ไม่อยากพูดไปมากวะ

เราพูดถึงเรื่องว่าอารมณ์นะ ถ้าหากว่าอารมณ์ของธรรมเป็นเหมือนอารมณ์ของกิเลสนี้ตีคนแหลกหมดแล้ว เรานี่จะเป็นคนตี คือมันโมโหว่างั้นเถอะ มันคันฟันอยู่ไม่ได้ก็ต่อยเอาละซิ อันนี้ธรรมไม่มี มองไปเห็นอะไรผิดถูกชั่วดีรู้ ธรรมชาติรู้ เฉยเหมือนไม่รู้นอกจากถึงกาลเวลาจะนำมาใช้เพื่อประโยชน์เท่านั้นมันก็ขึ้น จะหนักจะเบาก็ขึ้นเต็มเหนี่ยวของมัน เวลาไม่ใช้ปล่อยปั๊บทิ้ง เหมือนเครื่องมือเหมือนมีดเหมือนขวาน เวลายกขึ้นฟันใครก็ได้ใช่ไหม ทิ้งลงไปแล้วมันก็เฉย แน่ะ ก็อย่างนั้นแล้ว อันนี้เหมือนกัน ธรรมเวลาจะใช้

เป็นอย่างนั้น ไม่ได้ใช้นิ่งเฉยเลย เทศน์อย่างนี้ไม่ทราบมีธรรมไม่มีธรรมไม่รู้นะ มันก็แทรกกันไปอย่างนี้แหละนะ มีแทรกกันไป ๆ จะเป็นธรรมล้วน ๆ ไปเลยก็ไม่เป็น

ชมการถ่ายทอดสดทั่วโลกทุกวัน ได้ที่
www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th